

UZASADNIENIE

(...) w S. wniosła o zasądzenie od J. K. nienależnie pobranej kwoty 2.146,61 zł tytułem dodatku kontrolerskiego za okres od grudnia 2017 r. do maja 2018 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 26 września 2018 r. do dnia zapłaty, a także o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż pełniąc służbę w D. (...) (...) (...) w S., pozwanej (funkcjonariuszowi (...) (...)) przysługiwał od dnia 6 czerwca 2017 r. dodatek kontrolerski. Od dnia 1 grudnia 2017 r. nastąpiła jednak zmiana zakresu obowiązków pozwanej i miejsce pełnienia przez nią służby na (...) w D. (...), w której to komórce nie są dokonywane czynności kontrolne uprawniające do otrzymywania ww. dodatku. Wobec powyższego Dyrektor I. (...), pismem z dnia 30 listopada 2017 r., poinformował pozwaną, że z dniem 1 grudnia 2017 r. zaprzestaje się wypłaty dodatku kontrolerskiego. W okresie od grudnia 2017 r. do maja 2018 r. omyłkowo wypłacano pozwanej ten dodatek. Pomimo wezwania pozwanej do zapłaty, nie zwróciła ona nienależnie pobranej kwoty, choć wiedziała, że nie należy się jej ona, zatem powinna się była liczyć z obowiązkiem jej zwrotu.

W dniu 3 stycznia 2020 r. Sąd wydał w niniejszej sprawie nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazała, iż w dniu 30 listopada 2017 r. podczas rozmowy z N. (...) (...) – B. D. i jej zastępcą – J. C. uzyskała ustne zapewnienie, że po przeniesieniu do nowej komórki nie ma podstaw do domniemania, że jej wynagrodzenie zostanie zmniejszone. W związku z tym miała ona podstawy do uznania, że jej wynagrodzenie pozostanie bez zmian, a stosowana praktyka wskazuje, że w momencie przenoszenia pracownika do innego działu, jego wynagrodzenie z wszelkimi dodatkami jest przeliczane przez dział finansowy w taki sposób, by zachował dotychczasową kwotę netto z dotychczasowymi dodatkami, bez względu na to czy w nowym miejscu przysługuje mu dodatek czy nie. Fakt, iż dodatek wpływał zarówno na konto pozwanej, jak i E. P. utwierdzał ją w przekonaniu, że nie nastąpiła żadna pomyłka. Pozwana podniosła też, na jej stan psychiczny w tamtym czasie w związku z ciężkim przeżyciem związanym z dokonanymi zatrzymaniami jej wieloletnich współpracowników. Korzystała wówczas z opieki psychologa zatrudnionego w (...) (...). Całokształt tych okoliczności spowodował, że pozwana uznała, iż przekazywana na jej konto łączna kwota netto jest zasadna i należna, gdyż odpowiadała kwocie wynagrodzenia otrzymywanego w D. (...), zwłaszcza, że zgodnie z art. 162 ust. 6 ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej, funkcjonariuszowi przenoszonemu z urzędu przysługuje uposażanie stosownie do wykonywanych obowiązków służbowych, lecz nie niższe od dotychczas otrzymywanego. Ponadto, zdaniem pozwanej w ramach wykonywanych zadań służbowym w nowej komórce powierzono jej obowiązki realizowania czynności kontrolnych w podmiotach obowiązanych do ewidencjonowania obrotu za pomocą kas rejestrujących.

W piśmie z dnia 28 maja 2020 r. strona powodowa zaprzeczyła, aby funkcjonowała praktyka opisana przez pozwaną w sprzeciwie od nakazu zapłaty a także że pozwanej w nowej komórce powierzono czynności kontrolne w podmiotach obowiązanych do ewidencjonowania obrotu za pomocą kas rejestrujących oraz wskazała, że do pozwanej nie ma zastosowania art. 162 ust. 6 ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej, dotyczący powierzenia obowiązków służbowych na okres 6 miesięcy albo przeniesienia do innej jednostki organizacyjnej KAS.

W piśmie z dnia 7 września 2020 r. (...) w S. wniosła o zawiadomienie, na podstawie art. 196 § 1 k.p.c., (...) I. (...) w S. o toczącym się procesie w celu jego wstąpienia do sprawy w charakterze powoda, ponieważ pozwana w chwili pobierania nienależnego dodatku kontrolerskiego była funkcjonariuszem (...) (...).

Po zawiadomieniu, na mocy postanowienia z dnia 14 września 2020 r., (...) I. (...) w S. o toczącym się procesie, podmiot ten, w piśmie z dnia 24 września 2020 r., wskazał, iż wstępuje do sprawy w charakterze powoda.

Na rozprawie w dniu 7 października 2020 r. – (...) w S. i pozwana J. K. wyrazili zgodę, aby w miejsce I. (...) w S. w charakterze powoda wstąpił (...) I. (...) w S..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Na mocy art. 160 ust. 4 i ust. 5 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, z dniem 1 marca 2017 r. (...) w S. połączyła się z (...) w S. i z (...) w S. i wstąpiła we wszelkie prawa i obowiązki łączonych jednostek.

J. K. do dnia 28 lutego 2017 r. była zatrudniona w (...) w S..

Na podstawie art. 165 ust. 3 ww. ustawy z dniem 1 marca 2017 r. J. K. stała się pracownikiem I. (...) w S. wykonującym obowiązki w (...) Urzędzie C. – Skarbowym w S., a od 6 czerwca 2017 r. rozpoczęła pełnienie służby w D. (...) (...) (...) w S., funkcjonującego w ramach I. (...) w S..

Jej uposażenie od 6 czerwca 2017 r. ukształtowano w sposób następujący: uposażenie zasadnicze według mnożnika 1,413 kwoty bazowej ustalonej w ustawie budżetowej, dodatek za stopień służbowy według mnożnika 0,358 kwoty bazowej ustalonej w ustawie budżetowej, dodatek za wieloletnią służbę w wysokości wynoszącej po dwóch latach służby 2% miesięcznego uposażenia zasadniczego i o 1% wyższy za każdy następny rok aż do osiągnięcia 20% uposażenia zasadniczego po 20 latach służby oraz o 0,5% za każdy następny rok służby aż do 25% po 30 latach służby.

Niesporne, a nadto dowód: pismo z dnia 31.05.2017 r. – k. 83 akt osobowych pozwanej, przesłuchanie pozwanej J. K. w charakterze strony – k. 149-150 w zw. z k. 156, zeznania świadka S. J. – k. 152-154

W związku z objęciem służby w D. (...) (...) (...) w S., pismem z 30 czerwca 2017 r. Dyrektor (...) w S. przyznał J. K. od dnia 6 czerwca 2017 r. miesięczny dodatek kontrolerski w wysokości 18,884 % uposażenia zasadniczego.

Niesporne, a nadto dowód: pismo z dnia 30.06.2017 r. – k. 91 akt osobowych pozwanej, przesłuchanie pozwanej J. K. w charakterze strony – k. 149-150 w zw. z k. 156

W związku z zatrzymaniami w październiku 2017 r. kilku pracowników D. (...) (...) Skarbowego w S., podejrzanych o przyjmowanie korzyści majątkowych, miał zostać zmieniony cały zasób kadrowy tej komórki i jej pracownicy mieli zostać przeniesieni do innych komórek.

W związku z tą sytuacją pracownicy tej komórki, w tym J. K., odbyli spotkania z psychologiem I. (...) w S.. J. K. korzystała też w październiku 2017 r. przez okres tygodnia ze zwolnienia lekarskiego.

Dowód: zeznania świadka B. D. – k. 151-152, zeznania świadka E. P. – k. 154-155, zeznania świadka M. Ś. – k. 154, zeznania świadka J. C. – k. 191, nagrania na płycie CD – k. 192, transkrypcja – k. 210-211, przesłuchanie pozwanej J. K. w charakterze strony – k. 149-150 w zw. z k. 156

W dniu 30 listopada 2017 r. odbyło się spotkanie J. K. oraz innego pracownika jej D. – E. P. z N. (...) Skarbowego w S. – B. D. i jej zastępcą – J. C.. Na spotkaniu tym J. K. i E. P. dowiedziały się, że od 1 grudnia 2017 r. zostają przeniesione do (...) w D. (...) (...) Skarbowego.

Na spotkaniu tym poinformowano je, że zostanie im odebrany dodatek kontrolerski. Informacja ta została zawarta w treści pism z dnia 30 listopada 2017 r., które zostało im przekazane w trakcie spotkania. W piśmie kierowanym do J. K. wskazano w tym zakresie: „Jednocześnie, Dyrektor I. (...) informuje, że z dniem 1 grudnia 2017 r. zaprzestaje się wypłaty dodatku kontrolerskiego przyznanego pismem z dnia 30 czerwca 2017 r. znak: (...) - (...) (...) (...) 2017”. W piśmie nie było informacji o wysokości uposażenia J. K. w nowej komórce, natomiast zawarto w nim zapisy: „Zakres

obowiązków, zadań, kompetencji i odpowiedzialności zostanie określony odrębnym pismem” oraz „Pozostałe warunki pełnienia służby pozostają bez zmian”.

Niesporne, a nadto dowód: pismo z dnia 30.11.2017 r. – k. 99 akt osobowych pozwanej, zeznania świadka B. D. – k. 151-152, zeznania świadka E. P. – k. 154-155, przesłuchanie pozwanej J. K. w charakterze strony – k. 149-150 w zw. z k. 156

Podczas tego spotkania nikt nie poinformował J. K. i E. P., że wysokość ich uposażenia zasadniczego po przeniesieniu do nowej komórki zostanie podwyższona o wartość utraconego dodatku kontrolerskiego. Prawo do podjęcia decyzji w sprawie przyznania bądź odebrania dodatku kontrolerskiego posiadał jedynie Dyrektor I. (...) w S..

Podczas spotkania J. K. i E. P. zdenerwowały się w związku z odebraniem im dodatku kontrolerskiego, na co B. N. (...) (...) w S. – wskazała, że „Skąd pani wie, że straci finansowo? Dostanie pani informację z działu finansowego”. Poinformowano obie wyżej wymienione, że kwestia ich uposażenia może być otwarta i nie wiadomo jaką decyzję w tym zakresie podejmie Dyrektor I..

Dowód: zeznania świadka B. D. – k. 151-152, zeznania świadka S. J. – k. 152-154, zeznania świadka J. C. – k. 191, nagrania na płycie CD – k. 192, transkrypcja – k. 210-211, zeznania świadka E. P. – k. 154-155, przesłuchanie pozwanej J. K. w charakterze strony – k. 149-150 w zw. z k. 156

J. K. i E. D. nie otrzymały pisma z działu finansowego określającego w odmienny sposób ich wynagradzania.

Niesporne, a nadto dowód: zeznania świadka E. P. – k. 154-155, przesłuchanie pozwanej J. K. w charakterze strony – k. 149-150 w zw. z k. 156

W okresie od grudnia 2017 r. do maja 2018 r. J. K. nie wykonywała czynności kontrolnych, podobnie jak inne osoby z jej nowej komórki - (...) w D. (...).

Niesporne, a nadto dowód: zeznania świadka B. D. – k. 151-152, zeznania świadka S. J. – k. 152-154, zeznania świadka E. P. – k. 154-155, przesłuchanie pozwanej J. K. w charakterze strony – k. 149-150 w zw. z k. 156

Nie powierzono jej w nowej komórce czynności kontrolnych w podmiotach obowiązanych do ewidencjonowania obrotu za pomocą kas rejestrujących.

Dowód: karta zakresu obowiązków i uprawnień – k. 105-106, zeznania świadka B. D. – k. 151-152, zeznania świadka S. J. – k. 152-154

Pomimo niewykonywania przez J. K. w okresie od grudnia 2017 r. do maja 2018 r. czynności kontrolnych wypłacano jej wówczas dodatek kontrolerski w dotychczasowej wysokości. Łącznie za ten okres wypłacono jej z tego tytułu kwotę 2.146,61 zł.

Niesporne, a nadto dowód: zeznania świadka B. D. – k. 151-152, zeznania świadka S. J. – k. 152-154, przesłuchanie pozwanej J. K. w charakterze strony – k. 149-150 w zw. z k. 156

Poza J. K., dodatek kontrolerski wypłacano także E. P., o czym obie rozmawiały, posiadając wiedzę, że wypłata następuje konkretnie z tytułu dodatku kontrolerskiego.

Obu wypłacano dodatek kontrolerski, jak dotychczas, w innym terminie niż wypłacano uposażenie zasadnicze, ze wskazaniem tytułu przelewu oznaczającego dodatek kontrolerski w dotychczasowej wysokości jak przed grudniem 2017 r. (357,77 zł netto).

Niesporne, a nadto dowód: potwierdzenia przelewu – k. 24-29, informacja dotycząca wypłaty dodatku (...) – k. 30, wniosek o przekazywanie pasków wynagrodzeń drogą elektroniczną – k. 31, wiadomości mailowe – k. 32-37,

zeznania świadka S. J. – k. 152-154, zeznania świadka E. P. – k. 154-155, przesłuchanie pozwanej J. K. w charakterze strony – k. 149-150 w zw. z k. 156

Wypłata w okresie od grudnia 2016 r. do maja 2017 r. dodatku kontrolerskiego wyżej wymienionym nastąpiła omyłkowo na skutek „niezdzięcia” dodatku w ich pozycjach w systemie płacowym.

Dowód: zeznania świadka S. J. – k. 152-154

Wypłacony dodatek kontrolerski za okres od grudnia 2017 r. do maja 2018 r. J. K. przeznaczyła na zakup opon do samochodu, utrzymanie bieżące, spłatę kredytu hipotecznego i konsolidacyjnego.

Dowód: przesłuchanie pozwanej J. K. w charakterze strony – k. 149-150 w zw. z k. 156

Pismami z dnia 27 czerwca 2018 r. i z dnia 26 lipca 2018 r. J. K. została wezwana do zapłaty kwoty 2.146,61 zł wypłaconej jej tytułem dodatku kontrolerskiego za ww. okres, lecz bezskutecznie. W dniu 20 sierpnia 2018 r. wystawiono jej notę obciążeniową nr 4/08/2018 z terminem płatności 14 dni od otrzymania noty, tj. od dnia 24 sierpnia 2018 r.

Następnie, pismem z dnia 13 września 2018 r. ponownie wezwano ją do zapłaty tej kwoty w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania, tj. od dnia 18 września 2018 r., ponownie bezskutecznie.

Niesporne, a nadto dowód: wezwania do zapłaty z dnia 27.06.2018 r., z dnia 26.07.2018 r. i z dnia 13.09.2018 r. z potwierdzeniem odbioru – k. 11-13, 16-18, k. 22-23, pisma pozwanej z dnia 23.07.2018 r. i z dnia 6.08.2018 r. – k. 14-15, k. 19, nota obciążeniowa nr 4/08/2018 z potwierdzeniem odbioru – k. 20-21

Zasadą było, że zaraz po konsolidacji od dnia 1 marca 2017 r. (...) (...) w S. z (...) w S., byli pracownicy (...) w S. otrzymywali w (...) (...) w S. wynagrodzenie (uposażenie) w takiej wysokości jaką uprzednio utrzymywali w (...) w S.. Wynagrodzenie w takiej wysokości po konsolidacji otrzymała J. K., której dodatkowo, po objęciu służby w D. (...) (...) (...) w S., przyznano dodatek kontrolerski.

Jeżeli natomiast pracownik (...) w S. otrzymywał dodatek kontrolerski, a zaraz po konsolidacji pracował na stanowisku, na którym taki dodatek nie przysługuje (w takiej sytuacji nie znajdowała się J. K.), podwyższano mu od 1 marca 2017 r. kwotę wynagrodzenia (uposażenia) zasadniczego o kwotę utraconego dodatku.

Dowód: zeznania świadka B. D. – k. 151-152, zeznania świadka S. J. – k. 152-154, zeznania świadka E. P. – k. 154-155, przesłuchanie pozwanej J. K. w charakterze strony – k. 149-150 w zw. z k. 156

W Izbie (...) w S. w okresie dalszego jej funkcjonowania (po dokonanej uprzednio konsolidacji) nie było natomiast praktyki, aby przenosząc pracownika (funkcjonariusza) z jednej komórki do drugiej podwyższać jego wynagrodzenie (uposażenie) o kwotę nieprzysługujących już dodatków.

Dowód: zeznania świadka B. D. – k. 151-152, zeznania świadka S. J. – k. 152-154, zeznania świadka J. C. – k. 191, nagrania na płycie CD – k. 192, transkrypcja – k. 210-211

Nie było tak, że po konsolidacji dokumenty kadrowe pracowników (funkcjonariuszy) w (...) (...) w S. przychodziły z opóźnieniem. Jedynie akt mianowania został wydany J. K. 10 miesięcy po objęciu przez nią służby, lecz stało się to dlatego, że Ministerstwo Finansów dopiero wówczas zdecydowało, że osoby, których stosunek pracy przekształcił się w stosunek służby powinny taki akt otrzymać.

Dowód: akt mianowania z dnia 10.04.2018 r. – k. 89 akt osobowych pozwanej, zeznania świadka S. J. – k. 152-154

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo, oparte na treści art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p., okazało się uzasadnione.

Na wstępie należy wskazać, że na rozprawie w dniu 7 października 2020 r. w miejsce pierwotnej strony powodowej (...) w S.) za zgodą obu stron wstąpił właściwy podmiot (...) I. (...) w S.. W okresie pobierania dodatku kontrolerskiego od grudnia 2017 r. do maja 2018 r. pozwana była już funkcjonariuszem (...) Skarbowej i nie łączyła ją umowa o pracę z (...) (...).

Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Według art. 409 k.c., obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

W myśl zaś art. 410 § 1 k.c., przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (art. 410 § 2 k.c.).

Przedmiotem sporu między stronami było istnienie po stronie pozwanej obowiązku zwrotu dodatku kontrolerskiego za okres od grudnia 2017 r. do maja 2018 r. jako nienależnie pobranego.

Bezspornym było przy tym w sprawie było (i wynikającym także z zeznań pozwanej oraz przesłuchanych w sprawie świadków), iż pozwana w ww. okresie nie wykonywała czynności kontrolnych, za który taki dodatek mógłby zostać jej przyznany.

Zgodnie bowiem z treścią § 4 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 26 kwietnia 2017 r. w sprawie dodatku kontrolerskiego dla osób zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych Krajowej (...) oraz funkcjonariuszy (...) (...) - pracownikowi oraz funkcjonariuszowi wykonującemu zadania, o których mowa w art. 148 ust. 1 pkt 1 ustawy, zwane dalej „zadaniami kontrolnymi”, dodatek przyznaje się, jeżeli wykonuje zadania kontrolne: 1) jako podstawowe zadania o charakterze ciągłym albo 2) w wymiarze co najmniej 25% miesięcznego czasu odpowiednio pracy albo służby. Zgodnie z § w rozporządzenia chodzi tu o art. 148 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej, według którego osobie zatrudnionej w jednostce organizacyjnej KAS oraz funkcjonariuszowi przysługują odpowiednio do wynagrodzenia albo uposażenia: 1) dodatek kontrolerski w wysokości do 50% wynagrodzenia zasadniczego albo uposażenia zasadniczego za wykonywanie: a) kontroli podatkowej, b) kontroli celno-skarbowej, z wyłączeniem kontroli, o której mowa w art. 54 ust. 2 pkt 9, c) (uchylona) ca) kontroli, o której mowa w art. 119zzf § 1 Ordynacji podatkowej, d) audytu, e) czynności, o których mowa w art. 113–117, art. 118 ust. 1–17, art. 119 ust. 1–10, art. 120 ust. 1–6, art. 122–126, art. 127 ust. 1–5, art. 127a ust. 1, 2 i 6–12, art. 128 ust. 1, art. 131 ust. 1, 2 i 5 i art. 133 ust. 1 pkt 1–5.

Strona pozwana zaprzeczyła, aby pozwanej w nowej komórce powierzono czynności kontrolne w podmiotach obowiązanych do ewidencjonowania obrotu za pomocą kas rejestrujących (tak też wynika z zeznań świadków B. D. i S. J.), natomiast pozwana tego faktu nie wykazała. Niemniej w świetle treści przytoczonych wyżej przepisów ta okoliczność nie miała znaczenia w sprawie, skoro dodatek kontrolerski przysługuje za wykonywanie określonych zadań kontrolnych, a nie sam fakt, iż są one powierzone, a brak wykonywania takowych był między stronami niesporny.

Niezależnie od powyższego pozwana wywodziła, że po zmianie komórki od 1 grudnia 2017 r. powinna nadal otrzymywać dodatek kontrolerski zgodnie z art. 162 ust. 6 ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej, wskazując,

że funkcjonariuszowi przenoszonemu z urzędu przysługuje uposażanie stosownie do wykonywanych obowiązków służbowych, lecz nie niższe od dotychczas otrzymywanego.

Przepis art. 162 ww. ustawy stanowi: ust. 1. Jeżeli wymagają tego potrzeby KAS, funkcjonariuszowi można powierzyć pełnienie obowiązków służbowych na innym stanowisku na okres do 6 miesięcy, zgodnie z jego kwalifikacjami. W szczególnie uzasadnionych przypadkach powierzenie obowiązków może zostać przedłużone do 12 miesięcy. Ust. 2. Jeżeli wymagają tego potrzeby KAS, funkcjonariusza można przenieść na takie samo albo równorzędne stanowisko do innej jednostki organizacyjnej KAS, w tej samej albo innej miejscowości. Ust. 3. Przeniesienia, o którym mowa w ust. 2, można dokonać również na pisemny wniosek funkcjonariusza, jeżeli potrzeby KAS nie stanowią przeszkody. Ust. 4. Funkcjonariuszowi, w związku z przeniesieniem do służby w innej miejscowości, przysługuje jednorazowe świadczenie pieniężne na zagospodarowanie w wysokości jednomiesięcznego uposażenia, w przypadku gdy łączy się z tym zmiana miejsca zamieszkania. Przepisu tego nie stosuje się w przypadku, o którym mowa w ust. 3. Ust. 5. Jeżeli wymagają tego potrzeby KAS, funkcjonariusza można przenieść czasowo, na okres do 6 miesięcy w roku kalendarzowym, w tej samej albo innej miejscowości do innej jednostki organizacyjnej KAS. W okresie 2 lat od dnia przeniesienia do pełnienia służby stałej w innej miejscowości funkcjonariusz może być, po raz kolejny, przeniesiony do pełnienia służby w następnej miejscowości, a jeżeli dojazd do miejsca zamieszkania z tej następnej miejscowości jest znacznie utrudniony – tylko za pisemną zgodą funkcjonariusza. Ust. 6. W przypadkach określonych w ust. 1, 2 i 5 funkcjonariuszowi przysługuje uposażenie stosownie do wykonywanych obowiązków służbowych, lecz nie niższe od dotychczas otrzymywanego.

Jak słusznie zauważyła strona powodowa przepis ten nie dotyczy sytuacji pozwanej, lecz dotyczy przypadków czasowego przeniesienia na inne stanowisko pracy bądź przeniesienia do innej jednostki organizacyjnej (...) (...) (pозwana po przeniesieniu do nowej komórki nadal pełniła natomiast służbę w (...) (...) C. – (...) działającym w ramach I. (...) w S.). Pozwana, jak wynika z pisma z dnia 30 listopada 2017 r. została przeniesiona w trybie art. 158 ust. 5 ww. ustawy, w którym brak podobnej regulacji jak w cytowanym wcześniej art. 162 ust. 6. Ponadto, pod pojęciem uposażenia nie sposób rozumieć dodatku kontrolerskiego przysługującego tylko w okresie wykonywania określonych zadań kontrolnych.

W dalszej kolejności pozwana podnosiła, iż uznała, iż kwota przekazywana jej łącznie na konto przez stronę powodową jest „zasadna”, gdyż odpowiadała wysokości jej uposażenia z dodatkiem sprzed przeniesienia jej do nowej komórki. Uzasadniła to tym, że podczas rozmowy w dniu 30 listopada 2017 r. z N. (...) (...) – B. D. i jej zastępcą – J. C. uzyskała ustne zapewnienie, że po przeniesieniu do nowej komórki nie ma podstaw do domniemania, że jej wynagrodzenie zostanie zmniejszone, a stosowana praktyka wskazuje, że w momencie przenoszenia pracownika do innego działu, jego wynagrodzenie z wszelkimi dodatkami jest przeliczane przez dział finansowy w taki sposób, by zachował dotychczasową kwotę netto z dotychczasowymi dodatkami, bez względu na to czy w nowym miejscu przysługuje mu dodatek czy nie. Ponadto fakt, iż dodatek wpływał zarówno na konto pozwanej, jak i E. P. utwierdzał ją w przekonaniu, że nie nastąpiła żadna pomyłka. Pozwana podniosła też, na jej stan psychiczny w tamtym czasie w związku z ciężkim przeżyciem związanym z dokonanymi zatrzymaniami jej wieloletnich współpracowników.

Okoliczności te, zdają się sprowadzać twierdzenia pozwanej do tego (choć pozwana nie wyartykułowała tego wprost), że nie powinna była ona liczyć się z obowiązkiem zwrotu, choć jednocześnie pozwana nie twierdziła ani nie podnosiła w toku procesu, że zużyła korzyść, nie będąc już wzbogaconą.

W celu zwolnienia się od zobowiązania w zakresie zwrotu nienależnie wypłaconego wynagrodzenia, pozwana zgodnie z treścią art. 409 k.c. powinna wykazać, że zużyła lub utraciła korzyść w taki sposób, że nie jest już wzbogacona i że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją nie powinna była liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

W ocenie Sądu pozwana po pierwsze: powinna była liczyć się z obowiązkiem zwrotu wypłaconego jej nienależnie dodatku kontrolerskiego oraz po drugie: nie zużyła wynikającej z tego faktu korzyści, tak że nie jest już wzbogacona.

Należy zauważyć, że odmiennie niż w art. 408 § 2 k.c., o obowiązku zwrotu nie decyduje stan wiedzy wzbogaconego, lecz sama powinność przewidywania obowiązku zwrotu, istniejąca w chwili wyzbywania się lub zużywania korzyści.

Jeżeli przy zachowaniu należytej dla niego staranności wzbogacony powinien liczyć się w danych okolicznościach z obowiązkiem zwrotu korzyści, nie może skutecznie bronić się okolicznością, że korzyść zużył (por. Komentarz do Kodeksu cywilnego Księgi trzeciej Zobowiązań pod red. G. Bieńka i innych, wyd. LexisNexis, W-wa 2003, str. 204). Jeżeli nie można byłoby zatem przypisać pozwanej złej wiary, to obowiązek zwrotu korzyści wygasłby, jeżeli pozwana zużyłaby ją. W konstrukcji dochodzonego roszczenia wystarczające jest uznanie, że pozwana powinna się liczyć z obowiązkiem zwrotu wypłaconego jej świadczenia (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2001r., I PKN 408/00, OSNP 2003/13/305). Powinność liczenia się z obowiązkiem zwrotu korzyści oznacza zarówno sytuację, w której wzbogacony wiedział, że korzyść mu się nie należy, jak i sytuację, w której był on subiektywnie przekonany o tym, że korzyść mu się należy, chociaż na podstawie okoliczności sprawy obiektywnie powinien być się liczyć z obowiązkiem zwrotu.

Odnosząc powyższe do niniejszej sprawy, należy zauważyć, że pozwana w sposób jednoznaczny została poinformowana przez B. D. i J. C. podczas spotkania w dniu 30 listopada 2017 r., że dodatek kontrolerski od 1 grudnia 2017 r. jej nie przysługuje oraz że zaprzestaje się jego wypłaty od tego dnia. Znalazło to też odzwierciedlenie we wręczonym jej podczas tego spotkania piśmie z dnia 30 listopada 2017 r., gdzie również wskazano to wprost. W piśmie tym jednocześnie wskazano, że pozostałe warunki pełnienia służby pozostają bez zmian. Nawet jeżeli B. D. (jak zeznała świadek E. P.) w reakcji na zdenerwowanie pozwanej w związku z odebraniem przedmiotowego dodatku, powiedziała pozwanej „Skąd pani wie, że straci finansowo? Dostanie pani informację z działu finansowego”, to nie szły zatem żadne zapewnienia. Jak wynika z zeznań świadka J. C., a zeznania jego korelują z zeznaniami wszystkich obecnych podczas spotkania osób (włącznie z zeznaniami pozwanej) – poinformowano pozwaną i towarzyszącą jej E. P., że kwestia ich uposażenia może być otwarta i nie wiadomo jaką decyzję w tym zakresie podejmie Dyrektor I.. Po tym spotkaniu ani pozwana ani E. P. nie otrzymały żadnej informacji na temat nowych warunków płacowych, a zatem pozwaną obowiązywały w tym zakresie, zgodnie z treścią pisma z dnia 30 listopada 2017 r. (in fine) nadal warunki wynikające z pisma z dnia 31 maja 2017 r. (k. 83 jej akt osobowych). Tłumaczenie pozwanej, że dokumenty kadrowe po konsolidacji przychodziły z opóźnieniem nie znalazło potwierdzenia w materiale dowodowym, a świadek S. J. logicznie wyjaśniła opóźniony termin wydania pozwanej i E. P. aktów mianowania (co korelowało zresztą z datą ich wystawienia wskazaną w ich treści). Nie zmienia to faktu, że pozwana w okresie od grudnia 2017 r. do maja 2018 r. otrzymywała kwotę odpowiadającą dotychczasowemu dodatkowi kontrolerskiemu, nadal w odrębnym terminie (właściwym do terminu wypłaty tego dodatku), odrębnym przelewem co przelew z uposażeniem i z oznaczeniem wskazującym, że wypłacany jej właśnie dodatek kontrolerski, a nie dodatkowa część uposażenia (co jest w sprawie niesporne). Pozwana wiedziała zatem, że to ten dodatek, a nie kwota z innego tytułu, jest jej wypłacany, choć nie wykonuje ona zadań kontrolnych. Z tego samego względu twierdzenie pozwanej o istniejącej u powoda praktyce podwyższania uposażenia o kwotę przysługujących niegdyś danej osobie dodatków po przeniesieniu jej do innej komórki nie mogło odnieść oczekiwanego przez nią skutku. Zresztą występowaniu takiej praktyki zaprzeczyli świadkowie B. D. i S. J., wyjaśniając, że zaraz po konsolidacji, od dnia 1 marca 2017 r. byli pracownicy (...) w S. otrzymywali w (...) (...) w S. wynagrodzenie (uposażenie) w takiej wysokości jaką uprzednio utrzymywali w (...) w S.. Jeżeli natomiast pracownik (...) w S. otrzymywał dodatek kontrolerski, a zaraz po konsolidacji pracował na stanowisku, na którym taki dodatek nie przysługuje (w takiej sytuacji nie znajdowała się J. K.), podwyższano mu od 1 marca 2017 r. kwotę wynagrodzenia (uposażenia) zasadniczego o kwotę utraconego dodatku. W (...) (...) w S. w okresie dalszego jej funkcjonowania (po dokonanej uprzednio konsolidacji) nie było natomiast praktyki, aby przenosząc pracownika (funkcjonariusza) z jednej komórki do drugiej podwyższać jego wynagrodzenie (uposażenie) o kwotę nieprzysługujących już dodatków. Pozwana nie wykazała w jaki sposób stres, który towarzyszył jej w związku z zatrzymaniami pracowników dokonanymi w jej starej komórce miałyby przełożyć się na jej wiedzę odnośnie nieprzysługiwania jej dodatku. Pozwana tak, jak pozostali pracownicy komórki zostali objęci opieką zakładowego psychologa, a na zwolnieniu lekarskim z powodu tej sytuacji przebywała tylko przez okres tygodnia w październiku 2017 r.

Z zeznań samej pozwanej wynika, że nie zużyła ona korzyści wynikającej z wypłaconego jej nienależnie dodatku w taki sposób, że nie jest już wzbogacona. Jak wskazała, otrzymane pieniądze przeznaczyła na zakup opon do samochodu, bieżące utrzymanie, spłatę kredytu hipotecznego i konsolidacyjnego.

Przeznaczenie przez pozwaną dodatku kontrolerskiego na te cele nie czyni uzasadnionym oceny, że pozwana nie jest już wzbogacona. Wprost przeciwnie zakupiła opony, a więc powiększyła swój majątek oraz zmniejszyła zobowiązania wobec banku. Jak stwierdził bowiem Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 grudnia 1998 r. (I CKN 918/97, LEX nr 55395), „ten, kto otrzymał pieniądze od innej osoby, które zakwalifikowane zostały jako nienależne świadczenie, i zużył je na spłacenie swego długu, wprawdzie pieniędzy tych już nie ma, ale mimo to jego wzbogacenie trwa nadal. Przez zapłatę bowiem długu zmniejszyły się jego pasywa, tym samym więc nastąpił wzrost majątku”

Sąd zbadał też, czy strona powodowa była uprawniona domagania się od pozwanej zwrotu nienależnego świadczenia. Zgodnie bowiem z treścią art. 411 k.c. - nie można żądać zwrotu świadczenia:

- 1) jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej,
- 2) jeżeli spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współzycia społecznego,
- 3) jeżeli świadczenie zostało spełnione w celu zadośćuczynienia przedawnionemu roszczeniu,
- 4) jeżeli świadczenie zostało spełnione, zanim wierzytelność stała się wymagalna.

Mając na uwadze okoliczności rozpoznawanej sprawy, należało rozważyć to, czy strona powodowa, jako spełniająca świadczenie wiedziała, że nie była do świadczenia zobowiązana oraz to czy wypłacenie dodatku pozwanej czyniło zadość zasadom współzycia społecznego.

W ocenie Sądu, spełniający świadczenie nie wiedział, że wynagrodzenie za ww. miesiące pozwanej się nie należy.

Jak zeznała świadek S. J., będąca Zastępcą Dyrektora I. (...) w S., wypłata pozwanej dodatku kontrolerskiego w okresie od grudnia 2016 r. do maja 2017 r. nastąpiła omyłkowo na skutek „niezdjęcia” dodatku w jej pozycji w systemie płacowym.

Tymczasem, zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie wskazuje się przy wykładni pojęcia "wiedzy" w rozumieniu art. 411 pkt 1 k.c., że jest to całkowita świadomość tego, że świadczenie się nie należy i że spełniający je może bez ujemnych dla siebie konsekwencji prawnych go nie wykonać, a mimo to je spełnia. Świadomość spełniającego świadczenie zachodzi wtedy, gdy zarówno znany jest mu stan faktyczny, jak i stan prawny uzasadniający brak obowiązku świadczenia. (vide uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 maja 2014 r. w sprawie I ACa 246/14 oraz wyroku tego Sądu z dnia 29 września 2010 r. w sprawie I ACa 686/10). Przesłanką omawianej kondycji jest obiektywne nieistnienie zobowiązania, a nadto konieczne jest wystąpienie przesłanki faktycznej o subiektywnym, mentalnym charakterze w postaci wiedzy o braku zobowiązania oraz woli spełnienia świadczenia, mimo braku obowiązku. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 grudnia 1997 r. (III CKN 236/97) i z dnia 10 czerwca 2003 r. (I CKN 390/01) wątpliwości co do obowiązku spełnienia świadczenia nie mogą być utożsamiane z wymaganą przez art. 411 pkt 1 k.c. pozytywną wiedzą dłużnika o braku powinności spełnienia świadczenia. Celem art. 411 pkt 1 k.c. jest bowiem przekreślenie roszczenia restytucyjnego w tych wszystkich wypadkach, gdy spełniający świadczenie ma pełną, nienaruszoną przez jakiegokolwiek wątpliwości świadomość, że świadczenie to nie należy się jego odbiorcy.

Mając powyższe na uwadze, zdaniem Sądu, brak jest podstaw do przypisania stronie powodowej pełnej znajomości stanu faktycznego, jak i stanu prawnego uzasadniającego brak obowiązku świadczenia. Dlatego też strona powodowa nie utraciła prawa domagania się zwrotu nienależnie spełnionego świadczenia. Obowiązek zwrotu nienależnego świadczenia jest co do zasady wyłączony tylko wówczas, gdy świadczenie zostało spełnione w pełni dobrowolnie i z pełną świadomością jego nienależności, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca (brak jest na to jakichkolwiek dowodów).

O tym, czy świadczenie czyni zadość zasadom współżycia społecznego decyduje każdorazowo całokształt okoliczności konkretnego przypadku. Wstępnie, bez rozważenia okoliczności danej sprawy, można by przyjąć, że czynią zadość zasadom współżycia społecznego zwłaszcza tzw. świadczenia quasi-alimentacyjne.

Należy jednak mieć na uwadze przede wszystkim cel ustawodawcy we wprowadzeniu obowiązku wypłaty dodatku kontrolerskiego, a mianowicie zapłatę dodatkowego wynagrodzenia za wykonanie ściśle określonego rodzaju zadań. Wypłata tego dodatku osobie, która nie wykonuje tych zadań nie może czynić zadość zasadom współżycia społecznego. Bezsprzeczne jest, iż zgodnie z art. 80 k.p., wynagrodzenie przysługuje pracownikowi za pracę wykonaną, jest to jedna z głównych zasad prawa pracy, chroniąca zarówno pracownika, jak i pracodawcę.

Stan faktyczny w sprawie ustalony został na podstawie korespondujących wzajemnie i tworzących spójną całość zeznań pozwanej oraz świadków B. D., S. J., M. Ś., E. P. i J. C.. Ponadto, Sąd oparł się także na podstawie dowodów dokumentów zgromadzonych w sprawie i w aktach osobowych pozwanej, której wiarygodności nie kwestionowała żadna ze stron procesu.

W zakresie dochodzonych przez stronę powodową odsetek, Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 300 k.p. i przyjął, iż termin wymagalności roszczeń dochodzonych przez powódkę miał miejsce w dniu następnym po upływie terminu wyznaczonego pozwanej do spełnienia świadczenia w kierowanych do niej wezwaniach do zapłaty czy w nocie obciążeniowej. Strona powodowa zażądała zasądzenia tych odsetek w najkorzystniejszym dla pozwanej wariantcie, tj. od dnia następnego po upływie terminu wyznaczonego do zapłaty w ostatnim wezwaniu, tj. w wezwaniu z dnia 13 września 2018 r. Upływ 7-go dniowego nastąpił w dniu 25 września 2018 r., zatem odsetki zasądzone zgodnie z żądaniem strony powodowej od dnia 25 września 2018 r.

Rozstrzygnięcie o kosztach oparto na treści art. 98 k.p.c., w myśl którego strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. W niniejszej sprawie strona powodowa reprezentowana była przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego, którego minimalne wynagrodzenie, w związku z przedmiotem sprawy, wynosiło 900 zł (§ 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2018 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych). Ponieważ pozwana przegrała proces w całości, na rzecz strony powodowej zasądzone kwotę 900 zł.

Mając na uwadze powyższy orzeczono jak w sentencji.

Z:

1) (...)

2) (...) I. (...) w S.),

3) (...)

4) (...)

(...)